

Лекція №1

Тема: Теоретичні засади проєктної технології у закладі освіти

План

1. Сутність проєктної технології як інноваційного освітнього підходу.
2. Історія зародження методу проєктів.
3. Проєктна технологія у парадигмі сучасної освіти: від знаннєвого до компетентнісного підходу.
4. Зв'язок проєктної діяльності з іншими педагогічними технологіями (STEM, PBL, CLIL тощо).
5. Підходи до класифікації проєктів, типи проєктів.
6. Принципи, функції проєктної технології.
7. Місце проєктної технології у концепції Нової української школи (НУШ).

Сучасна освіта перебуває у стані глибокої трансформації, що зумовлена глобальними змінами у суспільстві. Процеси глобалізації, диджиталізації, зміна технологічного укладу, а також нові соціальні запити вимагають від системи освіти переорієнтації з традиційної моделі, що зосереджувалася на передачі знань, на формування життєво необхідних компетентностей.

Освіта XXI століття має готувати людину до життя в умовах: інформаційного перенасичення, високої конкуренції, нестабільності, постійних змін.

У центрі уваги тепер – не просто передача знань, а всебічний розвиток особистості, здатної: критично і системно мислити; самостійно приймати відповідальні рішення; працювати у команді та ефективно комунікувати; генерувати нові ідеї; навчатися впродовж життя.

Таким чином, постає необхідність пошуку таких підходів до навчання, які б активізували пізнавальну діяльність, розвивали ініціативність, творчість і відповідальність здобувача освіти.

Одним із найбільш ефективних засобів для реалізації цих завдань визнано проєктну технологію навчання. Вона забезпечує поєднання теоретичних знань із практичним їх застосуванням, сприяє розвитку міжпредметного мислення, створює умови для особистісного самовираження, командної взаємодії та формування соціального досвіду.

У педагогіці проєктна технологія розглядається як інноваційний освітній підхід, заснований на самостійній (індивідуальній або груповій) діяльності учнів з розв'язання певної навчальної чи життєвої проблеми шляхом створення конкретного продукту – матеріального або інтелектуального.

Проєктна технологія – це педагогічна система організації навчального процесу, орієнтована на активну, проблемно зорієнтовану діяльність учнів,

спрямовану на дослідження, творче осмислення, практичне вирішення завдань та створення значущих результатів у співпраці з іншими.

Слово «проект» походить від латинського *projectus* – «викинутий уперед», «задум». У педагогічному контексті проект – це комплекс взаємопов'язаних навчальних, дослідницьких, творчих чи практичних дій, що виконуються здобувачами освіти протягом визначеного періоду з метою створення певного продукту та презентації результатів публіці. Ці дії здійснюються здобувачами освіти протягом певного проміжку часу з метою розв'язання конкретної проблеми або завдання. В результаті такої діяльності формується чітко визначений продукт – це може бути як матеріальний результат, так і інтелектуальний, інформаційний чи соціальний, який в обов'язковому порядку презентується перед аудиторією або спільнотою.

Основні риси та сутність проектної технології:

1. **Проблемність.** Проект завжди виходить із проблемної ситуації, яка вимагає пошуку шляхів розв'язання. Це спонукає до аналітичного мислення та дослідницької діяльності.

2. **Мотивація через практичну значущість.** Тематика проекту повинна бути актуальною і цікавою для самих учнів. Її практична цінність – основа внутрішньої мотивації.

3. **Міжпредметність.** Проект інтегрує знання з різних навчальних дисциплін, сприяючи формуванню цілісного бачення проблеми.

4. **Самостійність та ініціатива учнів.** Учні виступають акторами навчального процесу – вони самостійно планують роботу, приймають рішення, організовують діяльність.

5. **Результативність.** Проект має завершуватися конкретним результатом: продуктом, дослідженням, публікацією, презентацією, соціальною ініціативою тощо.

6. **Співпраця і командна робота.** Проектна діяльність формує соціальні навички: відповідальність, толерантність, уміння працювати в команді, розподіляти ролі й функції.

7. **Рефлексія та самооцінка.** Проект завершується аналізом пройденого шляху, рефлексією результатів, обговоренням труднощів і досягнень.

Отже, розглянувши ключові риси та сутність проектної технології, можна переконатися, що цей інноваційний підхід охоплює організаційні аспекти навчальної діяльності, суттєво впливає на формування особистісних якостей та пізнавальних умінь учнів. Цінність проектної технології підтверджується численними науковими дослідженнями і педагогічними концепціями.

Метод проектів має глибоке історичне коріння, яке сягає ще античних часів. Основи цього підходу були закладені ще Сократом, який застосовував

діалог і дослідження проблеми через запитання, а не просту передачу знань. Але як освітній метод проєкт набув форми пізніше – вже у новітню епоху.

У XVII–XVIII століттях Я. Коменський та Ж.-Ж. Руссо виступали за природовідповідне навчання, наближене до реального життя дитини. Вони вважали, що діти краще засвоюють знання через практику, діяльність, гру – тобто через участь у процесі.

Офіційно метод проєктів сформувався у США наприкінці XIX – на початку XX століття у рамках прагматичної педагогіки. Найбільший внесок у його розробку зробили Дж. Дьюї та В. Кілпатрік – американські філософи та педагоги.

Дж. Дьюї вважав, що школа має готувати учнів до реального життя через досвід, діяльність і самостійне мислення. Він наголошував, що навчання має бути проблемно орієнтованим. Запропонував ідею «навчання через діяльність» (learning by doing), яка стала основою методу проєктів.

В. Кілпатрік учень і послідовник Дж. Дьюї. У 1918 році вперше формалізував і описав метод проєктів як педагогічну технологію у праці «The Project Method». Він виділив кілька типів проєктів: творчі, практичні, дослідницькі, навчальні. Основною метою проєкту вважав розвиток ініціативи, самостійності й особистої відповідальності учнів.

Наприклад, Г. Селевко підкреслює, що: «Метод проєктів – це система дидактичних засобів і методів, спрямованих на розвиток пізнавальних і творчих здібностей учнів через самостійну діяльність, що має чітку мету, структуру та результат».

У свою чергу, І. Підласий зазначає: «Проєктна технологія забезпечує засвоєння знань, формує навички планування, аналітичного мислення, рефлексії, сприяє вихованню відповідального ставлення до навчальної праці».

Деяко ширше погляд на метод проєктів має Г. Селевко, який відзначає: «Метод проєктів – це система дидактичних засобів і методів, спрямованих на розвиток пізнавальних і творчих здібностей учнів через самостійну діяльність, що має чітку мету, структуру та результат».

Таким чином, проєктна технологія є цілісним педагогічним механізмом, який стимулює активність учнів, їх творче мислення та уміння досягати поставлених цілей.

Погляд В. Сластьоніна розширює розуміння проєктного навчання як важливого елемента соціалізації: «Проєктне навчання виступає як важливий освітній інструмент і водночас формується як процес соціалізації учнів, який готує їх до життя у реальному світі». Це означає, що участь у проєктній діяльності допомагає школярам освоювати знання, соціальні ролі, норми співпраці та відповідальності.

Значення зміщення акценту в навчальному процесі від учителя до учня висвітлює Т. Євтухова: «Суть проєктного підходу полягає у перенесенні центру навчання від вчителя до учня – саме учень стає рушієм своєї освітньої траєкторії».

Це підтверджує ідею про те, що проєктна технологія сприяє розвитку самостійності, ініціативності та особистої відповідальності учня за власне навчання.

Підтверджуючи важливість активної діяльності, відомий педагог Дж. Дьюї наголошував: «Навчання через діяльність (learning by doing) – шлях до формування справжніх життєвих навичок».

Таким чином, проєктна технологія відповідає цим ідеалам, надаючи можливість учням засвоювати теоретичні знання, застосовувати їх на практиці, готуючи себе до викликів реального життя.

У ХХ столітті метод проєктів почав активно розвиватися і в інших країнах:

Італія – Марія Монтессорі впроваджувала ідеї самостійної діяльності дітей у спеціально підготовленому середовищі.

Німеччина – педагоги реформатори (наприклад, Георг Кершенштейнер) підтримували ідеї трудового навчання, близького до проєктного методу.

СРСР – у 1920-х роках метод проєктів активно використовувався в освітніх експериментах за участі А. Макаренка, В. Шульгіна та інших. Проте у 1930-х роках його було офіційно заборонено як «педагогічну помилку», і повернення до методу відбулося лише в кінці ХХ століття.

У ХХІ столітті метод проєктів набув нового значення у зв'язку з:

- переходом до компетентнісного підходу в освіті;
- потребою у розвитку критичного мислення, колаборації, креативності та комунікації (4К);
- впровадженням цифрових технологій, що значно розширили можливості проєктної роботи.

Сучасне проєктне навчання тісно пов'язане з концепціями PBL (Project-Based Learning), STEM/STEAM-освітою, інтегрованим навчанням, і є невід'ємною частиною нової української школи (НУШ).

Сутність проєктної технології розкривається через її методику, ціннісний вимір. Це технологія, яка:

- стимулює реальну активність здобувачів освіти;
- формує ключові та предметні компетентності;
- забезпечує особистісний розвиток;
- відкриває можливості для реалізації внутрішнього потенціалу учня;
- інтегрує освіту в реальне життя, зменшуючи розрив між «теорією» і «практикою».

Таким чином, проєктна технологія виступає мостом між академічним середовищем і соціальною реальністю, формуючи випускника, здатного бути активним, гнучким, відповідальним учасником змін.

Філософія проєктного навчання – це продовження і розвиток педагогічних ідей, спрямованих на активізацію пізнавальної діяльності учнів, формування їх критичного мислення, творчості і соціальної компетентності.

Отже, сутність проєктної технології полягає у створенні таких освітніх умов, за яких здобувач освіти: отримує знання, вчиться їх застосовувати; розвиває навички XXI століття; стає активним творцем власного навчання; отримує досвід співпраці, самоменеджменту, креативності та самореалізації.

У сучасній парадигмі освіти проєктна діяльність поєднує методичний інструмент і філософський підхід, спрямований на гармонійний розвиток особистості та підготовку до життя в умовах постійних змін.

У традиційній освіті основна увага приділялася накопиченню знань – здобуттю інформації з підручників та лекцій. Однак сучасні виклики XXI століття вимагають від освіти більш гнучкого підходу, орієнтованого на знання, формування ключових компетентностей: критичного мислення, креативності, комунікації, співпраці та цифрової грамотності.

Проєктне навчання відповідає цим вимогам, оскільки:

- воно стимулює **критичне мислення**, змушуючи учнів аналізувати інформацію, ставити проблемні запитання та шукати аргументовані рішення;

- розвиває **творчі здібності**, оскільки проєкти часто вимагають інноваційних ідей і нестандартних підходів;

- формує навички **роботи в команді**, адже більшість проєктів виконується групами, де учні вчать слухати один одного, домовлятися і відповідально розподіляти обов'язки;

- впроваджує **цифрову грамотність**, бо використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є невід'ємною частиною проєктної діяльності;

- сприяє розвитку **ціннісної орієнтації**, оскільки багато проєктів мають соціальне, екологічне або культурне спрямування.

Таким чином, проєктне навчання підтримує формування цілісної особистості, здатної адаптуватися і успішно діяти в умовах швидкозмінного світу.

Традиційний знанневий підхід у освіті: особливості та обмеження

Історично традиційна система освіти була зосереджена на передачі знань від вчителя до учня, де основною метою навчання було засвоєння великого обсягу інформації. Цей підхід передбачав чітко структуровану програму, що включала вивчення фактів, законів, теорем та інших теоретичних знань, які учень

мав запам'ятати. Навчальний процес організовувався за формулою «вчитель – учень», де вчитель виступав головним джерелом знань, а учень – пасивним споживачем інформації.

Для оцінювання знань застосовувалися традиційні форми контролю – тести, контрольні роботи, іспити, які перевіряли, наскільки учень запам'ятав матеріал і може відтворити його у вигляді готових відповідей на питання «що?» і «як?». Такий підхід підкреслював кількість знань як головну цінність освіти.

Проте з розвитком цифрових технологій і доступом до інформації в будь-який момент виникли серйозні виклики для традиційної моделі. У сучасному світі інформація стала надзвичайно доступною і постійно оновлюється, тому роль учня зміщується від пасивного запам'ятовувача до активного користувача, критика і творця знань. Традиційний підхід не сприяв розвитку критичного і творчого мислення, аналітичних навичок, навичок комунікації та самостійності – саме тих компетенцій, які зараз є ключовими.

Здобувач освіти часто залишався ізольованим у процесі засвоєння знань, обмежуючись репродуктивним навчанням, що не відповідало вимогам сучасного ринку праці. Сучасні роботодавці вимагають від працівників здатності швидко адаптуватися до змін, працювати в команді, вирішувати нестандартні проблеми та впроваджувати інновації. Тож потреба у нових підходах до організації навчального процесу стала очевидною.

Компетентнісний підхід: основа сучасної освіти

У відповідь на виклики часу формується компетентнісний підхід, що акцентує увагу на знаннях як таких, на комплексному розвитку умінь, навичок, цінностей і ставлень, які необхідні для успішної самореалізації в різних життєвих і професійних ситуаціях. Компетенції – це інтегровані характеристики особистості, які забезпечують здатність ефективно діяти, приймати рішення і постійно вдосконалюватися.

Компетентнісний підхід передбачає активне залучення учнів до навчального процесу через постановку проблем, дослідження, проектну діяльність і міжпредметний підхід. Він орієнтований на розвиток таких ключових компетенцій, як критичне та системне мислення, комунікативні навички, здатність працювати у команді, самоменеджмент, цифрова грамотність та здатність до навчання впродовж життя.

Особливістю цього підходу є також значна увага до особистісного зростання, формування ціннісних орієнтирів, відповідальності та мотивації учнів до саморозвитку. Навчання відбувається через діяльність, що має практичну значущість, а результати освітнього процесу мають вимірюватися знаннями, практичними навичками і готовністю до активної життєвої позиції.

Таким чином, компетентнісний підхід змінює роль учня із пасивного реципієнта інформації на активного суб'єкта навчання, який здатен адаптувати знання під конкретні умови, знаходити інноваційні рішення і брати на себе відповідальність за результати власної діяльності.

Взаємозв'язок проєктної технології з іншими методиками: STEM, STEAM, PBL, CLIL, дизайн-мислення, гейміфікація

Сучасна освіта не використовує окремі методи у вакуумі – ефективність навчання забезпечується інтеграцією різних педагогічних технологій. Проєктна технологія органічно поєднується з такими підходами:

STEM і STEAM – проєктне навчання активно використовується для інтеграції наук, технологій, інженерії, мистецтва та математики. Учні працюють над міждисциплінарними завданнями, що підвищує практичність знань та стимулює інноваційне мислення.

PBL (Project-Based Learning) – це безпосередньо проєктний підхід, орієнтований на глибоке вивчення тем через виконання реальних завдань.

CLIL (Content and Language Integrated Learning) – навчання предмету іноземною мовою, яке часто реалізується через проєкти, дозволяє одночасно розвивати предметні та мовні компетентності.

Дизайн-мислення – творчий підхід до вирішення проблем, що підтримує проєктну діяльність через пошук інноваційних рішень та прототипування.

Гейміфікація – впровадження ігрових елементів у навчання підвищує мотивацію та залученість учнів у проєкти.

Ця синергія методик робить проєктне навчання багатовимірним та ефективним інструментом розвитку.

Проєктна діяльність у навчальному процесі та професійній практиці є потужним інструментом розвитку ключових компетентностей особистості, зокрема аналітичного мислення, самостійності, творчості, комунікації та співпраці. Щоб ефективно застосовувати проєкти в освіті чи інших сферах, важливо розуміти різноманіття видів проєктів, їхні характеристики, мету і форму реалізації.

Класифікація проєктів допомагає педагогам, менеджерам та організаторам правильно обирати тип проєкту, відповідно до освітніх завдань, рівня учасників, наявних ресурсів і соціальних потреб.

Загальні підходи до класифікації проєктів

Існує кілька базових критеріїв, за якими здійснюється класифікація проєктів. Найчастіше виділяють такі підходи:

1. За змістом і метою проєкту

Освітні (навчальні) проекти – спрямовані на засвоєння знань, умінь і навичок, формування компетентностей учнів через активну діяльність. Приклад: дослідницький проект з біології, створення навчальної відеопрезентації.

Соціальні проекти – націлені на вирішення соціальних проблем, розвиток громадянської позиції, соціальної активності. Наприклад, проект зі збору коштів для благодійності або організації волонтерської акції.

Практичні (прикладні) проекти – мають конкретний матеріальний або сервісний результат: створення виробу, розробка програми, бізнес-плану, інноваційного продукту.

Дослідницькі проекти – передбачають глибокий аналіз проблеми, збір та обробку даних, проведення експериментів. Їх мета – отримання нових знань або підтвердження гіпотез.

Розглянуті типи проектів за змістом і метою відображають різноманітність завдань і спрямованостей, що дозволяють гнучко адаптувати проектну діяльність до конкретних освітніх чи соціальних цілей. Водночас для ефективної організації роботи важливо враховувати зміст, часові рамки та обсяг діяльності, які визначають масштаби проекту.

Саме тому наступним важливим критерієм класифікації є масштаб і тривалість проекту, що дозволяє врахувати як глибину дослідження, так і ресурси, необхідні для його реалізації.

2. За масштабом і тривалістю

Проекти можуть значно відрізнятися за тривалістю і масштабом виконання. Це важливий критерій для вибору адекватної організації роботи:

Міні-проекти зазвичай реалізуються за один-два уроки або декілька днів. Вони мають обмежений обсяг і досить прості результати. Міні-проекти зручні для ознайомлення з новою темою або закріплення окремих знань.

Середньострокові проекти тривають від кількох тижнів до місяця. Такі проекти передбачають більш детальне вивчення проблеми, проведення досліджень і комплексний аналіз, а також підготовку розгорнутих результатів, наприклад, звітів, презентацій або моделей.

Довгострокові проекти можуть тривати від кількох місяців до навчального року. Вони охоплюють багатокomпонентну діяльність, часто включають міждисциплінарні елементи та реалізуються у кілька етапів із проміжним звітуванням. Такі проекти формують глибокі компетентності та вміння працювати в команді протягом тривалого часу.

3. За кількістю учасників

Залежно від кількості залучених учасників проекти поділяють на:

Індивідуальні проєкти, де учень самостійно планує, досліджує і реалізує завдання. Цей тип проєктів сприяє розвитку особистої відповідальності, самодисципліни та глибокому засвоєнню матеріалу.

Групові проєкти, які передбачають роботу в командах від 2 до 5-6 осіб. Учасники розподіляють ролі, обговорюють ідеї, приймають спільні рішення, що допомагає формувати комунікативні та організаційні навички.

Колективні проєкти – великі за масштабом і кількістю учасників, часто з декількома підгрупами або командами. Вони можуть бути реалізовані навіть на рівні кількох класів або шкіл і передбачають складну координацію, лідерство та управління процесом.

4. За типом результату

Проєкти також класифікують за тим, що саме вони створюють:

Продуктові проєкти мають на меті створення конкретного, часто осяжного результату – це може бути модель, макет, програмний продукт, виріб, публікація, сайт або інший матеріальний результат.

Аналітичні проєкти орієнтовані на збір і аналіз інформації, вивчення проблеми, формування висновків і рекомендацій. Результатом часто стають звіти, дослідницькі роботи, презентації, наукові доповіді.

Творчі проєкти передбачають генерацію унікальних ідей і реалізацію художніх чи креативних задумів – вистави, музичні композиції, арт-інсталяції, відеоролики.

Інноваційні проєкти спрямовані на розробку і впровадження нових ідей, технологій, продуктів або методів. Вони вимагають комплексного підходу, творчого мислення та високої мотивації.

5. За характером діяльності

Цей підхід класифікує проєкти залежно від основної діяльності, яка здійснюється:

Дослідницькі проєкти передбачають вивчення, експерименти, аналіз даних. Вони спрямовані на пошук нових знань або підтвердження гіпотез.

Практичні проєкти орієнтовані на виготовлення або впровадження конкретного продукту чи послуги, що має практичне застосування.

Ігрові або рольові проєкти – моделювання ситуацій, рольові ігри, симуляції, що допомагають зрозуміти поведінку в певних соціальних або професійних контекстах.

Типи проєктів у педагогіці

В освітній сфері існують також більш детальні класифікації, які враховують навчальні цілі та рівень підготовки учнів.

1. За рівнем пізнавальної діяльності

Репродуктивні проекти – виконання завдань із відтворенням раніше засвоєної інформації або навичок.

Творчі проекти – передбачають створення нових оригінальних продуктів або ідей на основі отриманих знань.

Дослідницькі проекти – ґрунтуються на самостійному пошуку нової інформації, формуванні гіпотез та їх перевірці.

2. За рівнем автономії учнів

Керовані проекти – учитель визначає тему, мету і етапи роботи, контролює кожен крок.

Напівавтономні проекти – учням надається можливість обирати способи реалізації завдань, але тема і структура визначені педагогом.

Автономні проекти – учні самостійно обирають тему, планують хід роботи і приймають рішення, отримуючи консультації за потребою.

3. За соціальною спрямованістю

Особистісно орієнтовані проекти – спрямовані на розвиток індивідуальних якостей, інтересів і компетенцій учня.

Коллективні соціальні проекти – мають соціальну значущість і реалізуються для покращення життя в громаді, школі чи середовищі.

Розуміння різноманіття типів проектів і критеріїв їх класифікації є ключем до ефективної організації проектної діяльності. Вибір конкретного типу залежить від цілей навчання, рівня учасників, соціального контексту та ресурсів. У сучасній освіті це дозволяє формувати у здобувачів різносторонні компетентності, включаючи критичне мислення, креативність, самостійність і вміння працювати в команді.

Проектна технологія навчання базується на ряді педагогічних принципів, які забезпечують ефективність, гнучкість і мотиваційну складову навчального процесу. Ці принципи сприяють формуванню цілісної, активної та самостійної особистості, здатної до творчого пошуку і відповідального прийняття рішень.

1. Принцип проблемності. Навчальний процес починається з виявлення і формулювання проблемної ситуації, що стимулює дослідницьку діяльність, розвиток критичного мислення і творчого підходу до розв'язання завдань.

2. Принцип активності і самостійності учня. Учень є не пасивним споживачем інформації, а активним суб'єктом навчання, який самостійно планує, організовує і реалізує проектну діяльність, розвиваючи навички самоорганізації.

3. Принцип цілеспрямованості. Кожен проект має чітку мету, завдання, очікувані результати і строки реалізації, що допомагає зосередитись на досягненні конкретних освітніх та практичних результатів.

4. *Принцип практичної значущості.* Проектна діяльність спрямована на вирішення реальних або змодельованих проблем, що робить навчання більш мотивуючим, адже учні бачать користь і застосування отриманих знань.

5. *Принцип міжпредметності.* Проекти інтегрують знання, уміння і методи різних навчальних дисциплін, що сприяє формуванню цілісного, комплексного розуміння досліджуваної проблеми.

6. *Принцип співпраці і комунікації.* Проектна діяльність передбачає роботу в команді, взаємодію і обмін ідеями між учнями, що формує соціальні навички, відповідальність та здатність працювати у колективі.

7. *Принцип рефлексії і самооцінки.* Завершення проекту супроводжується аналізом отриманих результатів, обговоренням труднощів, оцінкою власної діяльності, що сприяє усвідомленню особистісного зростання та професійного розвитку.

8. *Принцип індивідуалізації.* Врахування інтересів, здібностей і рівня підготовки кожного учня дозволяє адаптувати проектну діяльність під індивідуальні потреби і сприяти розвитку унікального потенціалу.

9. *Принцип творчості і інноваційності.* Проектна технологія заохочує пошук нестандартних рішень, експерименти, створення нових ідей, що формує творчий підхід до навчання і професійної діяльності.

Ці педагогічні принципи створюють основу для ефективної реалізації проектної технології, сприяючи формуванню в учнів ключових компетентностей та підготовці їх до активної соціальної і професійної діяльності.

Дидактичні принципи технології проектів – це основні настанови, які визначають організацію та процес навчання з використанням проектної діяльності. Вони спрямовані на ефективне засвоєння знань, розвиток умінь і навичок, а також формування компетентностей учнів через реалізацію навчальних проектів.

Основні дидактичні принципи технології проектів:

Принцип проблемності. Навчальна діяльність має базуватися на розв'язанні конкретної проблеми, що стимулює активний пошук інформації, аналіз та творчий підхід.

Принцип діяльнісного підходу. Учні активні учасники процесу, виконують практичні дії, що ведуть до створення кінцевого продукту – проекту.

Принцип цілеспрямованості. Вся діяльність учнів має бути спрямована на досягнення чітко визначеної мети, яка визначає зміст і послідовність виконання завдань.

Принцип особистісної орієнтації. Врахування індивідуальних інтересів, здібностей і можливостей кожного учня в процесі реалізації проекту.

Принцип колективізму і співпраці. Проектна діяльність передбачає командну роботу, що розвиває навички спілкування, взаємодопомоги і відповідальності.

Принцип інтеграції знань. Проекти часто охоплюють кілька предметних областей, що сприяє формуванню цілісного бачення і міжпредметних зв'язків.

Принцип реальної спрямованості. Проекти мають бути пов'язані з реальними життєвими ситуаціями, проблемами, що підвищує мотивацію і практичну цінність навчання.

Принцип рефлексії. Необхідність осмислення учнями власного досвіду, аналізу результатів проекту, висновків і планування подальшої діяльності.

Проектна технологія виконує **низку важливих функцій**, які забезпечують її ефективність як інноваційного підходу до навчання та розвитку особистості. Вони сприяють активізації пізнавальної діяльності, формуванню ключових компетентностей і соціалізації здобувачів освіти.

1. Розвивальна функція. Проектна технологія стимулює розвиток критичного, логічного і творчого мислення, аналітичних здібностей, умінь самостійно шукати інформацію, оцінювати її і приймати обґрунтовані рішення.

2. Освітня (засвоєння знань і умінь). Вона сприяє глибокому і усвідомленому засвоєнню навчального матеріалу, формуванню міжпредметних знань, а також практичних навичок через реальну діяльність і застосування теоретичних знань на практиці.

3. Мотиваційна функція. Проектна діяльність підвищує внутрішню мотивацію учнів завдяки залученню їх до вирішення актуальних, цікавих і значущих для них проблем, що робить навчання більш осмисленим і привабливим.

4. Соціалізаційна функція. Виконання проектів у команді формує соціальні навички, відповідальність, вміння співпрацювати, комунікувати, враховувати різні думки і знаходити компроміси, готує учнів до ефективної взаємодії в суспільстві.

5. Організаційна функція. Проектна технологія допомагає структурувати навчальний процес, встановити чіткі цілі, завдання, етапи і результати, що сприяє систематичному і послідовному навчанню.

6. Практична функція. Вона орієнтована на створення конкретного продукту або результату, що має практичне застосування, що дозволяє учням відчувати користь і цінність своєї роботи.

7. Рефлексивна функція. Проектна діяльність передбачає обов'язковий аналіз результатів, самооцінку, обговорення труднощів і помилок, що сприяє усвідомленню власного навчального досвіду і підвищенню його якості.

Таким чином, проєктна технологія об'єднує в собі функції, які не тільки забезпечують ефективність навчального процесу, а й формують особистість учня як активного, відповідального і компетентного члена суспільства.

Проєктна діяльність має чітку структуру, що забезпечує системність і послідовність у роботі над навчальним або практичним завданням. *Основні етапи реалізації проєкту можна поділити на такі:*

1. *Підготовчий етап (Ініціація проєкту).* Визначення проблеми або завдання – на цьому етапі учасники разом з педагогом або керівником проєкту визначають тему, актуальність і проблематику, що потребує розв'язання.

Формулювання мети та цілей проєкту – конкретизація того, що потрібно досягти у результаті роботи. Планування ресурсів і часу – оцінка необхідних матеріалів, інструментів, інформації та розподіл часу на виконання проєкту.

2. *Організаційний етап.* Формування групи або команди (якщо проєкт колективний) – розподіл ролей і відповідальностей між учасниками.

Розробка детального плану дій – послідовність кроків, заходів, визначення етапів та контрольних точок. Пошук інформації, збір даних – активний збір необхідних знань з різних джерел (книги, інтернет, експерименти, опитування тощо).

3. *Виконавчий етап (Реалізація проєкту).* Виконання запланованих дій – практична робота над проєктом, дослідження, експерименти, створення продукту, розробка документації. Співпраця та комунікація – обговорення результатів, вирішення проблем, корекція дій за потребою.

Контроль якості та проміжний аналіз – перевірка проміжних результатів, внесення необхідних коректив.

4. *Заключний етап.* Підготовка презентації результатів – оформлення продукту проєкту, створення звіту, підготовка виступу чи демонстрації.

Презентація та захист проєкту – представлення результатів публіці (класу, педагогам, громадськості), обговорення, відповіді на питання.

Оцінка результатів і рефлексія – аналіз успіхів і помилок, самооцінка учасників, підведення підсумків, визначення перспектив подальшої роботи.

5. *Етап впровадження (за потреби).* Впровадження створеного продукту у практичну діяльність або життя. Оцінка ефективності застосування проєктного результату. Важливі моменти у процесі проєктної діяльності:

Кожен етап взаємопов'язаний і неможливий без якісного виконання попереднього. Гнучкість і адаптивність – учасники можуть повертатися до попередніх етапів для корекції дій. Активна роль учнів – саме вони є основними виконавцями і ініціаторами, а педагог виступає фасилітатором і консультантом.

Ця структурована послідовність допомагає ефективно організувати процес навчання і досягти практичних та особистісних результатів.

Місце проєктної технології у концепції Нової української школи (НУШ). Концепція Нової української школи акцентує увагу на формуванні ключових компетентностей і створенні навчального середовища, що розвиває особистість. Проєктна технологія є одним із базових інструментів реалізації цих ідей. У НУШ проєкти розглядаються як засіб:

- практичного застосування знань і навичок;
- формування вмінь співпрацювати і комунікувати;
- розвитку критичного мислення та самостійності;
- інтеграції різних навчальних предметів у цілісні освітні дослідження.

Впровадження проєктного навчання в початковій школі сприяє створенню позитивної мотивації до навчання, підвищенню інтересу учнів і розвитку їх творчого потенціалу.

Сучасні концепції активного навчання і проєктний підхід

Сьогодні активне навчання включає:

Діяльнісний підхід – учні залучені до реальної роботи, досліджень і творчості;

Колаборативне навчання – робота в групах, розвиток комунікативних навичок;

Інтегративне навчання – поєднання різних предметів і сфер знань у межах одного проєкту;

Інформаційно-комунікаційні технології – застосування цифрових інструментів для пошуку, створення і презентації знань.

Проєктне навчання у цьому контексті є одним із найбільш ефективних способів реалізації активного навчання, бо поєднує всі ці компоненти в єдиному процесі.

Отже, сучасні концепції активного навчання базуються на залученні учнів до діяльності, що включає реальну практику, командну роботу, інтеграцію знань із різних галузей та використання цифрових технологій. Проєктний підхід є особливо ефективним у цьому контексті, оскільки органічно об'єднує всі ці елементи, сприяючи глибшому засвоєнню матеріалу, розвитку ключових компетенцій і підготовці учнів до реальних життєвих викликів. Таким чином, проєктне навчання є потужним інструментом активізації навчального процесу і формування у школярів умінь, необхідних у сучасному світі.